

OPENBAAR MINISTERIE

Arrondissementsparket Amsterdam

Postbus 115, 1000 AC Amsterdam

IJdok 163

1013 MM Amsterdam

T +31 88 699 12 00

www.om.nl

Datum 31 juli 2023
Onderdeel
Ons kenmerk
Doorkiesnummer
E-mail

Onderwerp

Bij beantwoording de datum en
ons kenmerk vermelden.

Geachte [aangever],

Op 13 december 2022 heeft u namens [aangever] aangifte gedaan tegen vier mannelijke corpsleden van het Amsterdams Studentencorps (A.S.C./A.V.S.V.) en tegen de rechtspersoon, het Amsterdams Studentencorps zelf. Zij zouden zich op 24 juli 2022 in Amsterdam schuldig hebben gemaakt aan aanzetten tot haat, discriminatie en geweld (artikel 137d Wetboek van Strafrecht) jegens vrouwen wegens hun geslacht. Het Openbaar Ministerie (OM) te Amsterdam heeft de aangifte ontvangen en behandeld. Met deze brief bericht ik u over de beslissing van het OM aangaande uw aangifte.

Inhoud van de aangifte

De aangifte ziet op de gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden tijdens het 'herendiner' op 24 juli 2022, in het kader van het 34ste lustrum van de studentenvereniging. Tijdens het herendiner zijn vanaf een podium verschillende toespraken gehouden waarbij mannelijke corpsleden zich vrouwonvriendelijk zouden hebben uitgelaten. De uitingen zouden ook door de vrouwelijke corpsleden zijn gehoord, waarna de meesten van hen het lustrumterrein hebben verlaten.

In een filmpje dat hiervan online (op www.dumpert.nl) verscheen, is te horen dat onder andere de volgende tekst door een spreker is voorgedragen: "*Mannen, mannen. Er is een ding heel belangrijk, en dat is dat de komende vijf jaar duidelijk is dat de grondslag negen alleen nog maar aanduwen is en dat vrouwen niks en*

niks meer zijn dan een ...". Ook is te horen dat het publiek de tekst afmaakt door het woord: "Hoer" te scanderen. Naast deze spreker zouden ook drie andere mannelijke corpsleden zich tijdens het herendiner vrouwonvriendelijk hebben uitgelaten. Zo zouden volgens u enkele corpsleden vrouwen hebben uitgemaakt voor 'sperma-emmers' en 'hoeren'. Ook zou iemand de volgende uiting hebben gedaan: "De heren zullen de nekken van vrouwen breken, om hun lul erin te steken".

U stelt dat de verschillende uitingen, mede in hun onderlinge samenhang bezien, kunnen worden geduid als aanzetten tot haat, discriminatie en/of geweld jegens vrouwen wegens hun geslacht. Volgens u behelzen de uitingen dat vrouwen 'sperma-emmer[s]' zijn en 'niks en niks meer dan een hoer', een extreme emotie van diepe afkeer van en vijandigheid richting vrouwen. Het OM leest daarin het standpunt dat deze uitingen daarom voldoen aan de delictsbestanddelen van aanzetten tot haat. De uiting: "de heren zullen de nekken van vrouwen breken, om hun lul erin te steken" zou volgens u het strafbare feit aanzetten tot geweld opleveren. Ten aanzien van het vermeende aanzetten tot discriminatie kan worden gedacht aan 'denigrerende opmerkingen over vrouwen, hetgeen haar maatschappelijke achterstelling kunnen bevorderen'.

Het juridisch kader

De eventuele strafbaarheid van de uitingen is getoetst aan artikel 137d van het Wetboek van Strafrecht (Sr). Daarbij wil ik hier ten overvloede opmerken dat aan artikel 137c Sr niet kon worden getoetst, omdat het bestanddeel 'geslacht' niet in dit artikel is opgenomen.

Artikel 137d Sr verenigt drie verschillende delicten: aanzetten tot haat tegen een groep mensen, aanzetten tot discriminatie van een groep mensen en aanzetten tot gewelddadig optreden tegen persoon of goed van mensen. Voor een beoordeling op grond van enig ander strafrechtsartikel zijn geen, dan wel onvoldoende aanknopingspunten. In de onderhavige casus zullen de bestanddelen van dit artikel worden getoetst in verband met de discriminatiegrond 'geslacht', nu de uitingen gericht zijn tegen vrouwen.

Voor de beoordeling van de vraag of een uiting aanzet tot haat, discriminatie of geweld jegens (een groep) mensen vanwege hun geslacht zoals bedoeld in artikel 137d Sr, dient de uiting niet uitsluitend naar zijn feitelijke bewoordingen te worden bezien, maar tevens in de gegeven omstandigheden van het geval en in het licht van mogelijke associaties die deze wekt.¹

¹ HR 23 november 2010, ECLI:NL:HR:2010:BM9135 (*Combat 18*).

Aanzetten in de zin van artikel 137d Sr betekent hetzelfde als opruien in artikel 131 Sr.² Een uiting die aanzet, is er naar zijn aard op gericht “*anderen te overtuigen en mogelijk ook tot actie aan te sporen*”.³ In het bestanddeel ‘aanzetten tot’ ligt ook het opzetvereiste van artikel 137d Sr besloten. Voor strafbaarheid is – in verband met de leer van de Hoge Raad omtrent het voorwaardelijk opzet – vereist, dat de dader ten minste willens en wetens de kans heeft aanvaard dat anderen door zijn uiting tot haat, discriminatie of gewelddadig optreden zouden worden bewogen.⁴

Voor aanzetten tot haat geldt dat het moet gaan om uitingen waarin wordt aangezet tot een vergaand gevoel van vijandigheid of diepe afkeer tegen anderen en die voldoende krachtig zijn om deze extreme negatieve emotie, te weten de haat, op te wekken. Dit is het geval indien er met de uiting een *intrinsiek conflictueuze tweedeling* wordt geschetst. Daarvan is sprake als er vanuit eenzijdig perspectief het beeld wordt geschetst dat twee groepen tegenover elkaar komen te staan, waarbij de ene groep ernstig de dupe wordt van één of meer schadelijke eigenschappen van de andere groep, en waardoor geweld jegens of discriminatie van deze groep mensen een redelijkerwijs te verwachten gevolg kan zijn.⁵

Bij ‘geweld’ zal het over het algemeen gaan om delicten als openlijke geweldpleging (artikel 141 Sr) en (zware) mishandeling (artikel 302 en 300 Sr). Maar het kan ook bijvoorbeeld betreffen verkrachting (artikel 242 Sr).

Aanzetten tot discriminatie is het doen van een uiting die erop gericht is om bij anderen het idee te wekken (of te versterken) om een bepaalde groep discriminatoir te behandelen in de zin van artikel 90quater Sr. Het gaat niet om het aanzetten tot discriminatoir *denken* of het aanzetten tot een *discriminatoire visie*, maar juist om het aanzetten tot een op ongeoorloofde gronden ongelijke *behandeling*, waardoor de rechten en fundamentele vrijheden van die groep worden aangetast. Aanzetten tot discriminatie eist niet een daadwerkelijk ontstaan van gevaar. Er dient te worden beoordeeld of de uiting een aansporing bevat die een ongelijke behandeling van de betreffende groep mensen inhoudt.⁶

² *Kamerstukken II*, 1967/68, 9724, nr. 3, p. 5.

³ Rb. Amsterdam 15 mei 2019, ECLI:NL:RBAMS:2019:3481.

⁴ Hoge Raad 25 maart 2003, ECLI:NL:HR:2003:AE9049.

⁵ Zie o.a. HR 2 april 2002, ECLI:NL:HR:2002:AD8693 (*Pamflet in het stadhuis*); Hof Den Haag 2 mei 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:1224; Rb. Midden-Nederland 9 november 2021, ECLI:NL:RBMNE:2021:5445.

⁶ Hof Amsterdam 15 juli 2021, ECLI:NL:GHAMS:2021:2132 (*Nashville*).

De juridische beoordeling van uw aangifte

Uw aangifte ziet op vier specifieke uitingen, geuit door vier verschillende corpsleden. Zoals eerder opgemerkt is de combinatie van de bewoordingen en de omstandigheden waaronder een uiting plaatsvindt van belang bij de beoordeling of het aanzettende karakter van de uiting aanwezig is. Bij een viering met een besloten karakter, kunnen de normen en gedragsverwachtingen anders zijn dan in een andere setting, zoals bij een ruzie op straat of bij een (politieke) demonstratie.⁷ De speeches die bij deze lustrumviering zijn gehouden vormen geen overwogen voordracht, bedoeld om aan de toehoorders een serieus bedoeld standpunt over te brengen. Er kan sprake zijn van uitdagende en provocerende voordrachten, waarbij de grenzen van het fatsoen en het taboe worden opgezocht en soms overschreden. Het schetsen van deze samenhang en omstandigheden acht het OM van belang, omdat deze naar het oordeel van het OM op bepaalde uitingen een ander licht kunnen werpen en omdat de samenhang en omstandigheden in een andere uitkomst van de beoordeling kunnen resulteren.

De vier uitingen worden hieronder verder beoordeeld.

1. *"Vrouwen zijn sperma-emmers".*
2. *"Vrouwen zijn hoeren".*
3. *"De heren zullen de nekken van de vrouwen breken, om hun lul erin te steken".*
4. *"(...) Mannen, mannen. Er is een ding heel belangrijk, en dat is dat de komende vijf jaar duidelijk is dat de grondslag negen alleen nog maar aanduwen is en dat vrouwen niks en niks meer zijn dan een hoer".*

Uitingen 1 en 2 worden door het OM gezien als evident beledigend over vrouwen als groep wegens geslacht. Omdat de discriminatiegrond 'geslacht' geen bestanddeel vormt van de delictomschrijving van artikel 137c Sr, is groepsbelediging van vrouwen in de zin van artikel 137c Sr uitgesloten. De uitingen 1 en 2 voldoen – met verwijzing naar het hiervoor opgemerkte in het juridisch kader – tevens niet aan de eisen die gesteld worden aan strafbaarheid op grond van artikel 137d Sr, omdat niet wordt aangezet tot een van de drie strafbaarstellingen zoals bedoeld in laatstgenoemde artikel. Dit betekent dat deze uitingen niet strafbaar zijn op grond van artikel 137c en 137d Sr, noch op grond van enig ander strafrechtsartikel.

Uiting 3 zou zijn gedaan door een lid van de 'ontgroeningscommissie'. Deze uiting kan, met name waar het gaat over het breken van nekken, niet worden beschouwd als een serieus bedoelde aansporing om dat ook daadwerkelijk te doen. Het OM meent dat aan de uiting iedere aanzettende kracht ontbreekt en dat deze uiting moet worden gezien als een overdrachtelijke en zeer absurde uiting. De uitspraak

⁷ Zie bijv. Rb. Overijssel 17 maart 2017, ECLI:NL:RBOVE:2017:1189.

moet naar het oordeel van het OM als een onrealistische overdrijving worden gezien, die bedoeld is om een reactie uit te lokken in de vorm van verbazing, schok of afkeuring, niet om daadwerkelijk tot gewelddadig gedrag jegens vrouwen aan te zetten. Zoals u zelf ook in de aangifte stelt, heeft de spreker er niet mee willen bedoelen dat de nekken van vrouwen letterlijk gebroken zouden moeten worden; het opzet daartoe ontbreekt dan ook. Uw stelling dat de aanwezige leden door deze uiting aangespoord zouden worden om vrouwen desgewenst te verkrachten of op agressieve wijze te gebruiken/misbruiken voor hun eigen seksueel gerief, deelt het OM niet. Deze interpretatie vult de betekenis van de uiting te veel in en lijkt te zeer ingegeven door de invloed van de andere negatieve kwalificaties van vrouwen in de andere uitingen. Het OM komt tot het oordeel dat de uiting in de gegeven omstandigheden geen aanzetten tot geweld oplevert in de zin van artikel 137d Sr en dat deze uiting daarom niet strafbaar is.

Uiting 4 wordt getoetst aan het wettelijk kader van aanzetten tot haat en discriminatie.

Wat met aanzetten tot haat wordt bedoeld, is bij de uitleg van het juridisch kader kort beschreven: er dient een 'intrinsiek conflictueuze tweedeling' te worden geschetst tussen twee groepen. Toegepast op deze uiting, zou gesteld kunnen worden dat de spreker twee groepen – mannen en vrouwen - tegenover elkaar zet en dat doet vanuit een eenzijdig perspectief.

Het volgende criterium om te kunnen voldoen aan een intrinsiek conflictueuze tweedeling is dat de maatschappij, dan wel een andere groep ernstig de dupe wordt van een of meer zeer schadelijke eigenschappen van de te haten groep. Er is in de onderhavige casus echter geen sprake van een gegeven dat de ene groep (mannen, of de maatschappij in het algemeen) ernstig de dupe wordt van schadelijke eigenschappen van de andere groep (vrouwen). Dat betekent dat 'aanzetten tot haat' in de zin van artikel 137d Sr niet kan worden bewezen.

Tot slot moet worden beoordeeld of uiting 4 aanzet tot discriminatie in de zin van artikel 137d Sr. U verwijst in de aangifte in het kader van dit feit in paragraaf 16 (p. 6) naar de Memorie van Antwoord van artikel 137d Sr waarin wordt gesproken over 'maatschappelijke achterstelling van vrouwen' door het maken van denigrerende opmerkingen over deze groep.⁸ Het OM merkt hierover op dat de Minister hier in de MvA echter spreekt over het *gevolg van beledigingen* van vrouwen als groep, die kunnen *leiden* tot discriminatie en maatschappelijke achterstelling van vrouwen. Hetgeen hier wordt beschreven ziet aldus op de potentiële gevolgen die zich kunnen voltrekken wanneer vrouwen als groep worden beledigd. Wat de Minister stelt, ziet niet op de juridische toets van de

⁸ *Kamerstukken II 1988/89, 20239, nr. 5, p. 6 (MvA).*

discriminerende behandeling, waartoe zou moeten worden aangezet, in de zin van artikel 137d Sr.

Voor de beoordeling van aanzetten tot discriminatie is een andere toets vereist. Het gaat, zoals eerder omschreven, om het aanzetten tot het anders behandelen van mensen op basis van een van de discriminatiegronden, in dit geval 'geslacht', waardoor de rechten en fundamentele vrijheden van die groep worden aangetast. In de bewuste uiting ontbreekt zowel het aanzetten als de al dan niet concreet beschreven behandeling waartoe wordt aangezet.

De uiting dient te worden opgesplitst in twee gedeelten. Het eerste deel zou het aanzetten moeten bevatten, te weten de bewoordingen dat *'de komende vijf jaar duidelijk is dat de grondslag negen alleen nog maar aanduwen is'*. Deze uiting lijkt een bepaalde regel te impliceren die ziet op een bepaald (seksueel) handelen ten aanzien van vrouwen. Echter, uit niets blijkt dat het eventuele (seksuele) handelen het negatief discriminatoir behandelen als onderdeel van aanzetten tot discriminatie betreft, in de zin van artikel 90quater Sr.

Het door de spreker in het tweede deel van de uiting uitgedragen standpunt waarin wordt gesteld dat vrouwen 'niks meer dan een hoer zijn', heeft een evident beledigende strekking. Zoals reeds toegelicht kan dit geen groepsbelediging van vrouwen opleveren. Het gebruik van dergelijke taal is schadelijk en kan bijdragen aan een negatieve perceptie van vrouwen, maar voldoet in casu niet aan de vereisten van een expliciete of impliciete aansporing tot het daadwerkelijk maken van onredelijk onderscheid en het daarnaar handelen op basis van geslacht, waardoor de rechten en fundamentele vrijheden van vrouwen als groep worden aangetast of tenietgedaan. Ook niet in combinatie met het eerste deel van de uiting.

Het OM komt daarmee tot de slotsom dat de gedane uitingen, naar de feitelijke bewoordingen en de omstandigheden waarin ze zijn gedaan, geen groepsbelediging van vrouwen dan wel aanzetten tot haat, discriminatie of geweld kunnen opleveren jegens vrouwen wegens hun geslacht. Er is daarom geen sprake van een strafbaar feit.

Tot slot. Het overschrijden van fatsoensnormen en aantasting van menselijke waarden door afkeurenswaardige uitingen, worden in het algemeen beschouwd als onwenselijk en onacceptabel. Het OM begrijpt dat er behoefte is aan gerechtigheid en bescherming tegen dit soort uitingen die een vrouwonvriendelijk klimaat als gevolg hebben dan wel kunnen bevorderen. Het is echter belangrijk om te benadrukken dat de mate waarin uitingen onwenselijk of onacceptabel zijn, niet beslissend is voor de vraag of er ook sprake is van een strafbare uiting. Het is de taak van het Openbaar Ministerie om dit laatste te beoordelen en, indien daar sprake van is, te bepalen welke gevolgen daaraan dienen te worden verbonden.

Conclusie

Op grond van het voorgaande concludeert het OM dat de uitingen niet strafbaar zijn op grond van artikel 137c of 137d Sr, noch op grond van enig ander strafrechtartikel. Ik zal uw aangifte dan ook seponeren omdat het feit niet strafbaar is (sepotcode 05).

Als u het met deze beslissing niet eens bent, is er de mogelijkheid om daarover schriftelijk een klacht in te dienen bij het Gerechtshof Amsterdam. Het gerechtshof zal dan beoordelen of het OM in redelijkheid tot de beslissing heeft kunnen komen. U kunt uw brief sturen aan: Gerechtshof Amsterdam, Postbus 1312, 1000 BH Amsterdam onder vermelding van 'klaagschrift artikel 12 Wetboek van Strafvordering'. Stuur u alstublieft een kopie van deze sepotbrief mee.

Hoogachtend,

[naam]

Officier van Justitie